

עיוני הפרשה

שיעורו השבועי של מורנו המשגיח רבי מאיר ישראל שליט"א

עיונים

ולכן איבד חלקו בנחלה, אבל כיון שהוא לא בעדת קרח ממילא מגיע לו נחלה.

תרוץ זה שחשש משה לשוחד דברים' מובא גם ברבינו בחיי ובשל"ה, אך הקשה עליו, שאם כך, מדוע משה לא מסר משפטם לשרי אלפים ושירי מאות שהיו עמו ואינם בכלל השוחד.

בספר 'צרוור המור' (שם) מיישב כעין זה לאידך גיסא וז"ל "בזוהר אמרו כי טעם הסילוק אינו זה. אלא לפי שהם אמרו אבינו מת במדבר (לעיל ג), ומה לנו אם מת במדבר או ביישוב. וכן, למה אמרו והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה', כי מה לנו אם מת במדבר או שלא היה מהנועדים. אבל אמרו שם, כי צלפחד היה מאותם שדברו באלהים ובמשה, ועליו אמר שם וימת עם רב מישראל (לעיל כא, ו), לפי שלא היה בעל תורה אבל היה גדול שבט מנשה, וזהו עם רב, עם בתורה וגדול הרבה במעלה. והוא דבר דברים רעים כנגד משה, ולכן אמרו אבינו מת במדבר, כי מיתתו היתה בסבת הדיבור שדיבר כנגד משה, וזהו מת **במדבר** והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה', בענין שבעבורו נאבדה הנחלה. כי בחטאו מת, הוא חטא הדיבור שדבר כנגד משה בנחשים השרפים. ולכן אמרו אבינו בזרקא, שהוא כדוגמת נחש כרוך על הוא"ו, כי הם נקברו מהנחשים. ולכן אמרו אבינו בזרקא, לפי שהיה יוצא זה הדיבור בכאב ומחלת לב. ולפי שצלפחד דבר כנגד משה, כשבאו בנותיו לשאול הנחלה. אמר שעמדו לפני משה ולפני אלעזר הכהן והנשיאים וכל העדה בפרהסיא, בענין שמשה יתבייש ולא יזכור להם איבת אביהן שדבר כנגדו. ולכן אמרו אחר שאין לו בן, למה יגרע שם אבינו, אם לא תרצה לשמור לנו איבה ושנאה, ולכן תנה לנו אחוזה. וכשראה משה כך, אמר כל הכנופיה זאת עלי, אנא פסילנא להאי דינא, ולכן ויקרב משה את משפטן לפני ה'. כי איני ראוי לדון דין זה, אחר שחושדים אותי" עכ"ל הזהב.

ונראה עוד ליישב שבנות צלפחד היו בנותיו של המקושש עצים ביום השבת. ומשה הסתפק אם יש לאביהם חלק בנחלת הארץ, או דילמא שבמעשהו הפסיד חלקו, שהרי הקב"ה צווה אותו 'לאלה תחלק את הארץ' ואמרו בספרי (במדבר נו) לאלה - **לנשרים** כמותכם' ונסתפק משה בכשרותו של צלפחד המקושש. ורק הקב"ה הבוחן כליות ולב יודע מה היתה כוונתו של המקושש, אם היתה לשם שמים או לשם עבירה, לכן ביקש משה הכרעה מהקב"ה. [בספר 'באר לחי' כתב שזה כוונתם 'כי בחטאו מת' שאינו דרך כבוד לדבר כך על אביהם. אלא 'בחטאו' כמנין 26 שם הוי"ה וכוונתם שחטאו היה למען שמו באהבה]. וה' השיבו "כן בנות צלפחד דוברות" כלומר יפה טענו בנות צלפחד והדין אכן עמהן ואביהם כשר היה שהרי נתכוין לשם שמים. (ע"ע דברי יואל, השמטות).

וה' שפתי כהן' מבאר וז"ל "או נאמר למה הקריב משפטן לפני ה', לפי שהיו בהם בישראל עוד מי שמת בלא בנים והניח בנות, שאי אפשר שברבינו עם כזה שלא היה בהם מי שלא הניח בנים... אמר משה אם אני דן לאלו, צריך לדון לכל, ויהיה מחלוקת לומר שתסוב נחלה משבט לשבט, כמו שאמרו שבטו של יוסף, לזה אמר משה דין זה דיניהו הקב"ה למעט המחלוקת". ע"ע בספר 'אזנים לתורה' מה שתירץ וצ"ב כוונתו.

שהשמחה במעונם
 ברכת מזל טוב
 לבחור החשוב **ניסים בן שמעון** הי"ו לרגל נישואיו
 ולבחור החשוב **משה חיים כץ** הי"ו לרגל אירוסיו
 שיזכו לדורות ישרים ומבורכים אמן

ויקרב משה את משפטן לפני ה' (כז,ה)

לעיל (במדבר ט,ח) כשבאו הטמאים וטענו למשה 'למה נגרע' נאמר 'ויאמר אלהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם' וכאן, לא השיב משה לבנות צלפחד כלום, אלא מיד 'ויקרב את משפטן'. ללמדך 'אל תרבה שיחה עם האשה!'

ובעצם הענין צ"ב מדוע משה לא דן בעצמו את משפטן, הלא דבר הגיון הוא שאם אין בן תעבור הנחלה לבת, וכמו שהבנות הבינו זאת ואמרו עליהם 'הכמניות היו', היה למשה גם להבין ולפסוק להם. ובשפתי כהן עה"ת הוסיף שנכתב 'משפטן' בנו"ן פשוטה רבתי, להורות שהיתה ההלכה פשוטה מאד. ואם כן תימה שלא שפט אותם משה בעצמו.

ורש"י מבאר בשני אופנים וז"ל "איתא בסנהדרין (ה): נתעלמה הלכה ממנו וכאן נפרע על שנטל עטרה לומר (דברים א) והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי (סנהדרין שם). ד"א ראויה היתה פרשה זו להכתב על ידי משה אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן". והקשו עליו [מושב זקנים] מדוע רק כאן נפרע ממנו, ולמה לעיל במקושש ומגדף שהקריב משפטן לפני ה' לא פירש רש"י כן. ותיירץ בספר 'משכיל לדוד' וז"ל "והא דנפרע בהעלם הלכה זו טפי מדין אחר. אפשר לתוספת פרעון, שיותר גנאי שראתה עין נשים מה שלא ראתה עינו. א"נ לומר דאדרבא היה לטובתו, שלא יארע לו זה ההלם אלא סמוך למיתתו ולא קודם לכן בחייו, כדי שלא יוכל איזה רשע לביישו לומר שנתעלמה ממנו הלכה זו להענישו".

ורבנו בחיי (שם) כתב לבאר באופן אחר מדוע מסר משפטן לפני ה' וז"ל "ולמדה תורה דרך ארץ שלא ידון אדם בפני מי שגדול ממנו אלא צריך הוא שיקריב את המשפט לפניו, שכן עשה משה שלא רצה לדון דין בנות צלפחד עד ששאל מהקב"ה. ואם אתה אומר לא ידעו, אפשר מי שכתוב בו (במדבר יב, ז) בכל ביתי נאמן הוא, והיה בקי בכל סתרי התורה ותעלומות חכמה, האיך אפשר שלא ידע הדין הקל הזה, אלא שלא רצה לדון עד ששאל כדי ללמד קל וחומר לדורות" עכ"ל. ויתכן שדווקא עכשיו קודם כניסתם לארץ כשהוא מעביר את ההנהגה ליהושע, מצא משה רבנו את הזמן המתאים לכך.

ובספר 'נר לאברהם' מיישב ע"פ המסופר, שפעם באו שני בעלי דינים לדין תורה אצל בעל 'מנחת חינוך' קודם שישבו לדין פתחו בשיחה, אמר אחד מבעלי הדין דרך אגב לכבוד הרב, כי במחלוקת שפרצה לפני שנה בעיר הוא עמד לצדו של הרב. השיב להם בעל מנחת חינוך שאין הוא יכול לשבת בדינם. והביא סימוכין מפרשתנו, שכך נהגו גם בנות צלפחד בשעה שבאו למשה לדין תורה, פתחו והזכירו לו תחילה, אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח, כלומר אביהן נמנה עם ידידי הטובים והמסורים ולא נטל כל חלק במחלוקת שעוררו נגדו קורח ועדתו, רק לאחר דברי פתיחה אלה נגשו אל העיקר והודיעו לו שבאו אליו לדין תורה, אבל לאחר דברי החנופה שאמרו לפניו לא רצה משה לשבת בדין ולכן ויקרב משה את משפטן לפני ה'.

ובאמת צ"ב למה הזכירו הענין 'והוא לא היה בעדת קרח' למאי נפק"מ? וכתב המשך חכמה (כז,ג) "יתכן, שהיו דרשניות והיו יודעות שהרוגי ב"ד נכסיהן ליורשין (סנהדרין מה): והרוגי מלכות נכסיהן למלך, ומשה היה מלך, כמו"א ויהי בישורון מלך (דברים לג, ה). תנחומא בהעלתך ט). ולכן אם מת בחטאו מן המעפילים או שבביל מקושש עצים ביום השבת נכסיו ליורשין, אבל עדת קרח, שהרעימו על משה להסירו מממשלתו הוי כהרוגי מלכות, ולכן אמרו לא היה בעדת קרח. ודו"ק". עכ"ל. והצפנת פענח כ' שאם היה בעדת קרח שנדונו כעיר הנדחת שפיר 'ממונם אבד' כדאי' בסנהדרין (קב). לעדכונים, להארות והערות: 053-315-78-38/054-696-38-59

מנחתם ונסכיהם לפרים לאילם ולכבשים במספרם כמשפט
(במדבר כט, כד)

יש להעיר שבמנחות של שאר הימים נאמר 'ומנחתם' עם ואו החיבור ורק ביום הרביעי נאמר 'מנחתם' בלא ואו החיבור, הלא דבר הוא?

בספר 'אבני שהם' כתב לבאר ע"פ המבואר במשנה במנחות (פ"ב מ"ד) מתנדב אדם מנחה של ששים עשרון ומביא בכלי אחד. ואם אמר הרי עלי ששים ואחד, מביא ששים בכלי אחד והאחד הנותר בכלי אחר". ובגמרא בארו שם, שאפשר לצרף רק מנחת עשרונים של פרים ואילים שבלילתן עבה ושווה, משא"כ מנחת כבשים בלילתה רכה רביעית ההין לעשרון וא"א לצרפה עם מנחת פרים שבלילתה עבה. מעתה בקרבנות החג אף שהיו מנחות לכבשים אי אפשר להביאם בכלי אחד עם הפרים והאילים, אבל את מנחות הפרים והאילים אפשר לצרף בכלי אחד. ועתה באו חשבון מנין העשרונים שבמנחה וצירופם בכלי אחד.

לכל פר, שלשה עשרונים. ולכל איל, שני עשרונים כמבואר בפס' (יד). ופרי החג היו ביום הראשון 13 פרים ומיום ליום מתמעטים ואילו שני אילים לכל יום, ללא שינוי. אמור מעתה עשרוני הפרים והאילים ביום ראשון – 43 [39 לפרים 41 לאילים] ועשרוני היום השני 40 [36 לפרים 41 לאילים] ועשרוני היום השלישי 37 [33 לפרים 41 לאילים] ואם נצרפם יחד הרי הם 120 עשרונים ומתחלקים בשני כלים, ששים עשרונים בכל כלי.

עתה נבוא חשבון לעשרוני שאר הימים: עשרוני היום הרביעי 34 [30 לפרים 4 ללאילים] עשרוני היום החמישי 31 [27 לפרים 41 לאילים] עשרוני היום השישי 28 [24 לפרים 41 לאילים] ועשרוני היום השביעי 25 [21 לפרים 41 לאילים] ועולים כולם יחד 118 עשרונים ואף הם יכול להצטרף ולבוא בשני כלים, באחד - 60 עשרונים ובשני - 58 הנותרים.

ובזה מדוקדק הפלא ופלא מדוע רק במנחות היום הראשון והשני והשלישי כתוב 'ומנחתם' ב'ואו' החיבור כי הם יכולים להתחבר יחד למידת שני כלים בדיוק. אבל מיום רביעי ואילך חייבים כלי חדש בפני עצמו ואילו מחוברים העשרונים של שאר הימים, לכן בו לא נאמר ואו החיבור, אבל ביום החמישי השישי והשביעי נאמר ואו החיבור, שהם מתחברים ליום הרביעי. פלא פלאות.

עוד עיין במשך חכמה יישוב נפלא, למה רק ביום ד' וח' נאמר 'ומנחתם'. וכתב להסביר ע"פ האמור בגמרא מנחות (עג): שעכו"ם לא מביא מנחות לבד רק זבחים. אבל כאשר מביאים זבח של עכו"ם מביאין עמו הנסכים והמנחות הבאים מחמת הזבח. לכן בכל הימים שמקריבים פרים כנגד העכו"ם, אי אפשר להביא מנחות מחמת עצמם רק מחמת הזבח לכן כתוב ואו החיבור, לחברו לזבח. אבל ביום השמיני שהוא כנגד ישראל (עיין רש"י כאן) וכן היום הרביעי שהזבח הוא 'עשרה פרים' שהם כנגד עשר אומות שנתן הקב"ה לישראל (עיין בראשית טו, וט וברש"י שם) לא נאמר 'ומנחתם' כיון שבימים אלו הביאו את המנחות בפני עצמם מחמת ישראל, ולכן אין ואו החיבור. ועוד עיין בקטע הבא תרוץ נוסף.

ביום השני... ושעיר עזים אחד חטאת מלבד עלת התמיד מנחתה ונסכה... וביום השלישי... ושעיר חטאת אחד (במדבר כט, טז-לא)

המתבונן יראה שביום הראשון והשני וכן הרביעי נאמר 'ושעיר עזים אחד חטאת' ואילו בשאר הימים, השלישי, החמישי, השישי והשביעי נאמר רק 'ושעיר חטאת אחד' ולא נאמר 'עזים' הלא דבר הוא?

וביאר הגר"א מוילנא דבר נפלא, ע"פ המבואר בגמרא (סוכה נה). שפרי החג עולים למנין 70 והם כנגד 70 אומות העולם וכן הביא רש"י בפרשתנו (פס' יח) ואיתא בזהר שהראש של אומות העולם הם 'ישמעאל ועשיו' שהם אבות נזיקין, וכן אומרים בסליחות (אשכנז יום ה') 'כלה שעיר וחונתו' וכן בסליחות ל"ז תמוז 'הצפיר והשעיר'. ומהם תוצאות האומות 35 לישמעאל ו- 35 לעשיו. וידוע שעשיו נקרא 'שעיר' כמ"ש 'איש שעיר' וישמעאל נקרא 'שעיר עזים'. מעתה מבואר הפסוקים בדקדוק נפלא. הלא פרי החג הולכים ומתמעטין ביום הראשון 13 פרים וביום השני 12 וכן הלאה עד שביום השביעי הם 7 פרים. ועתה באו חשבון: פרי היום הראשון, השני והרביעי. עולה מנינם 35 [35=13+12+10] והם כנגד אומות העולם שבאים מכח ישמעאל – שעיר עזים. ולכן רק בהם כתוב 'שעיר עזים'. והתחיל בו כי הוא הראשון קודם עשיו ולו משפט הבכורה. ואילו פרי שאר הימים השלישי, החמישי, השישי והשביעי עולם מנינם גם 35 כנגד אומות העולם הבאים מכח עשיו הנקרא 'שעיר' סתם, לכן שם לא הוזכר תיבת 'עזים'. הפלא ופלא.

בספר 'באר החיים' הוסיף הסבר מדוע דווקא היום הראשון השני והרביעי כנגד ישמעאל, שהרי האושפיזין של היום הראשון הוא אברהם אביו של

ישמעאל והתפלל עליו 'לו יחיה לפניך'. והאושפיזין של היום השני הוא יצחק אחיו של ישמעאל, והאושפיזין של יום ד' הוא משה ואיתא בספרים שנשמת אברהם היתה במשה שנאמר באברהם 'ומצאת את לבבו נאמן לפניך' הוא משה שנאמר בו 'בכל ביתי נאמן הוא'. לעומת זאת היום השלישי החמישי השישי והשביעי כנגד עשיו. שהרי האושפיזין של יום ג' הוא יעקב שהוא אח עשיו, והאושפיזין של יום ה' הוא אהרון שעמד נגד עמלק מגזע עשיו וכמ"ש חז"ל כשמת אהרון בא עמלק להלחם עם ישראל, והאושפיזין של היום השישי הוא יוסף ואמר חז"ל כשנולד יוסף נולד שטנו של עשיו שנאמר "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשיו לקש". והאושפיזין של היום השביעי הוא דוד שלחם בעמלק ובביאת משיח בן דוד 'עלו מושיעים לשפוט את הר עשיו'.

ובספר 'מילי דמדרכי' תי' עפ"ד הגאון את מה שהקשנו לעיל, מדוע רק ביום הרביעי נאמר 'ומנחתם' בלא ואו החיבור. וכתב שבא להורות כדברי הגר"א שהיום הרביעי לא מתחבר ליום השלישי, אלא הוא השלמה לחלק ישמעאל יחד עם יום הראשון והשני במנין ל"ה פרים, והבן.

מוסר

איתא במסכת תענית (כו). "חמשה דברים אירעו את אבותינו **בשבעה עשר בתמוז** וחמשה בתשעה באב. בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, **ובטל התמיד**, והובקעה העיר, ושרף אפוסטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל". ופרש"י שם "ובטל התמיד - לפי שגזרה המלכות גזרה מלהקריב עוד". וצ"ב מה הענין הנורא במה שבטל **התמיד** טפי משאר עבודת הקורבנות שאף הם בטלו.

ויש לומר בס"ד שישונה קרבן התמיד משאר הקרבנות, שבכל הקרבנות אף שבטלו לזמן החורבן, מ"מ כשיבנה בית המקדש ותחזור העבודה למקומה, תחזור העטרה ליושנה. משא"כ בקרבן התמיד, שכל מעלתו באשר הוא 'דבר יום ביומו' באופן קבוע ורצוף – **תמיד** ובביטול יום אחד מפסיד **הכל!!!** נורא למתבונן. **ואף כשיבנה בית המקדש במהרה בימינו, לא חשיב 'תמיד' שהרי היה בו הפסק.**

כעין זה כתב בספר 'משנת חיים' [עה"ת פר' חקת] לבאר דברי הגמרא במגילה (ג). "אמר לו [המלאך ליהושע] אמש בטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו בטלתם תלמוד תורה. אמר לו: על איזה מהן באת? אמר לו: עתה באתי. מיד 'וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק' אמר רבי יוחנן מלמד של בעומקה של הלכה". והקשו האחרונים מה הס"ד שבא על ביטול התמיד, הלא תלמוד תורה כנגד כולם. ובפרט שאם בא על התמיד היה לו לבוא מיד אחר בין הערבים. כמו כן הק' מהמשך דברי הגמרא 'גדול תלמוד תורה יותר מהקרבן תמידין' מה ההו"א שקרבן התמיד יהיה גדול טפי, ואם מצד עבודת הקרבנות הו"ל 'גדול ת"ת מהקרבנות קורבנות'.

אלא ביאר ע"פ מה שייסד הגאון ר' שמואל רזובסקי בשיעוריו עמ"ס יבמות (ה): בסוגיא דעשה דוחה ל"ת ושם אמרו "אשכחן דאתי עשה דחיי לא תעשה גרידא, לא תעשה שיש בו כרת, היכא אשכחן דחיי... וכי תימא נילף מקרבן התמיד [שדוחה שבת], מה לתמיד שכן **תדיר**". והק' הרב מה איכפת לן שקרבן התמיד נוהג בכל יום ומה מעלתו בכך. והסביר שאין המכוון בגמרא מצד הכמות אלא מצד 'איכות וקדושת המצוה' דכיון שדינו להיות תדיר, אם יתבטל אפי' יום אחד מחמת שבת, הרי שאינו תדיר ולא התקיימה המצווה, ולכן הו"א שתמיד חשוב טפי מתלמוד תורה. קמ"ל שתלמוד תורה עדיף, **כי גם בו נאמר דין 'תמיד' מקרא 'דוהגית בו יומם ולילה'**. והבן.

ומצאתי בילקוט שמעוני (במדבר - פרק כ"ח - רמז תש"פ) סמך לדברים וז"ל "עולת תמיד העשויה בהר סיני - משקרבה בהר סיני, **עוד לא פסקה**". זו כל מעלתה. ולכן עתה שבטל התמיד, פסקה 'עולת התמיד העשויה בהר סיני'. אמור מעתה! אף כשיבנה בית המקדש ותחזור העבודה ויחודש התמיד, לכאורה כבר 'פסקה' עולת התמיד שהיתה בהר סיני והפסדנו את החיבור להר סיני שיש ע"י הרצף והתמיד. היתכן?!

אלא שכתב הרמ"א (שו"ע או"ח סימן מ"ח) 'ואומרים פרשת התמיד' ובמ"ב שם "והיא במקום הקרבת קרבן התמיד שכן קבלו חז"ל שבזמן שאין בה"מ קיים ואין יכולין להקריב קרבנות מי שעוסק בהן ובפרשיותיהן מעלה עליו הכתוב כאלו הקריבום". ובאמת יראה המתבונן שכל שנה קוראים פרשת 'פנחס' שבה 'פרשת התמיד' סמוך ממש ל"ז בתמוז שבו בוטל התמיד, בבחינת 'ונשלמה פרים שפתינו'. ולא מצינו בפוסקים שום פטור לשום אדם מאמירת קרבנות קודם התפילה!

ובספר 'בית דוד' הביא בשם הרמ"ע מפאנו, שאף בזמן החורבן עומד **פנחס** הכהן הוא אליהו ומקריב קרבן התמיד כמ"ש 'מקריבין אע"פ שאין בית'. נמצא שבזכות פנחס, כשיבנה בית המקדש יחשב לנו 'עולת תמיד העשויה בהר סיני' ויהי רצון שנזכה לכך במהרה בימינו אמן.